

8. Крушельницька О.В., *Управління персоналом: навч. посіб.* / О.В Крушельницька, Д.П. Мельничук – К., «Кондор». — 2005. — 308 с.
9. Виноградський, М. Д. *Управління персоналом : навч. посіб.* / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова; - 2-ге видання: – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 502 с.
10. Одегов Ю.Г. *Кадрова політика та кадрове планування* Ю. Г. Одегов, М. Г. Лабаджан – М.: Видво «Юрайт», 2014. – 444 с.
11. [Шимановська-Діанич Л. М.](#) *Формування системи показників оцінки процесів менеджменту на основі якості на підприємстві* / Л. М. Шимановська-Діанич, Л. А. Рибалко-Рак // [Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки](#), 2014 - № 3 – с. 140-146.
12. Рудьєв В.А. *Управління персоналом: Навч. посіб.* / В.А. Рудьєв, С.О. Гуткевич, Т.Л. Мостенська – К.: КОНДОР, 2012. - 324 с.
13. Лисак У. *А як у них? Особливості кадрової політики Японії* / У. Лисак // *Довідник кадровика*, 2010. - № 08 (98) – с. 71-73.
14. Лисак У. *Управління персоналом у Сполучених Штатах Америки* / У. Лисак // *Довідник кадровика*, 2010. - № 09 (99) – с. 78 – 80.
15. Макогон Ю. В. *Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування: навч. посіб.* / Ю. В. Макогон, В. А. Кравченко, В. В. Кравцова – Донецьк: Дон ГУЕТ, 2010. – 160с.

Стаття надійшла: 21.12.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Барвено О.В. (Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету)

УДК 368.8
JEL G22

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ

Русул Л.В., к.е.н.

Шевчук Я.Г., студент

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича

Анотація. Предметом дослідження є оцінка розвитку фінансово-кредитного страхування в Україні, система взаємодії комерційних банків та страхових компаній в процесі здійснення операцій зі страхування фінансово-кредитних ризиків.

Метою наукової роботи є визначення теоретичних засад та особливостей функціонування фінансово-кредитного страхування в Україні, проблем розвитку та напрямків їх подолання.

Методологічною основою наукового дослідження є наступні методи: порівняння та розрахунку – при аналізі страхових премій та страхових виплат; аналізу та синтезу – при визначенні сутності фінансово-кредитного страхування; структурно-дедукційний метод – при розгляді механізму взаємодії комерційних банків та страхових компаній; математично-статистичний метод – при розрахунку основних показників фінансово-кредитного страхування; метод факторного аналізу – при визначенні ступеня впливу ряду показників на темпи росту операцій із фінансово-кредитного страхування.

У зв'язку з розвитком економічних відносин, інтерес до страхування фінансово-кредитних ризиків зростає. На даний час, однією з умов подальшого розвитку банківської системи України та інтеграції її у міжнародну систему є наявність у банків страхових полісів. Тому це є своєрідним стимулом для широкого впровадження фінансово-кредитного страхування на український банківський ринок.

Фінансово-кредитне страхування – це ефективний метод зменшення та усунення впливу ризиків на діяльність банківських установ. У даній сфері існують значні проблеми, щодо впровадження системи фінансово-кредитного страхування в банківську діяльність. Однак, відбувається поступовий розвиток фінансово-кредитного страхування в Україні, зростає обсяг чистих страхових премій, кількість укладених договорів тощо. Така тенденція сприяє підвищенню надійності, стабільності та конкурентоспроможності банківської системи, що позитивно вплине на формування фінансово-економічного стану держави.

Ключові слова: фінансово-кредитне страхування, страхова компанія, фінансово-кредитний ризик, банк, страхові премії, страхові виплати.

MECHANISM OF FINANCIAL-CREDIT INSURANCE AND ITS IMPACT ON DEVELOPMENT OF INSURANCE MARKET

Liubov Rusul, PhD in Economics, Associate Professor

Yaroslav Shevchuk, Student

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Summary. *The subject of the study is the assessment of the development of financial and credit insurance in Ukraine, the system of interaction between commercial banks and insurance companies in the process of carrying out operations on insurance of financial and credit risks.*

The purpose of research is determining the theoretical principles and the functioning of financial and credit insurance in Ukraine, development issues and directing of their overcoming.

The methodological basis of scientific research are the following methods: comparison and calculation - in the analysis of insurance premiums and insurance payments; analysis and synthesis – in determining the essence of financial and credit insurance; structural-deduction method – in considering the mechanism of interaction between commercial banks and insurance companies; mathematical-statistical method – in calculating the main indicators of financial and credit insurance; method of factor analysis – in determining the degree of influence of a number of indicators on the growth rate of transactions in financial and credit insurance.

Because of development of economic relations, interest in insurance of financial and credit risks is increasing. Currently, one of the conditions for further development of the banking system of Ukraine and its integration into the international system is the availability of bank insurance policies. Therefore, this is a kind of stimulus for the wide introduction of financial and credit insurance to the Ukrainian banking market.

Financial-credit insurance is an effective method of reducing and eliminating the impact of risks on the activities of banking institutions. There are significant problems regarding the implementation of the system of financial and credit insurance to the banking activity. However, there is a gradual development of financial and credit insurance in Ukraine, the amount of net insurance premiums increases, as well as the number of concluded contracts, etc. This tendency contributes to increasing the reliability, stability and competitiveness of the banking system, which will positively affect the formation of the financial and economic situation of the state.

Keywords: *financial and credit insurance, insurance companies, finance and credit risk, the bank, insurance premiums, insurance payments.*

Постановка проблеми. Діяльність банківських установ незалежно від виду здійснюваних операцій, пов'язана з багатьма ризиками, вплив яких значно зростає. З метою збереження фінансової стійкості, банківські установи постійно вдосконалюють політику управління фінансово-кредитними ризиками. Здійснення такої політики зумовило виникнення системи фінансово-кредитного страхування, як одного із способів забезпечення виконання зобов'язань в процесі здійснення фінансово-кредитних операцій. Особливої актуальності дана проблематика набуває на сучасному етапі, в умовах нестабільності та розбалансованості вітчизняної економіки, що робить участь операцій із фінансово-кредитного страхування незмінною на даному сегменті фінансових послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти функціонування фінансово-кредитного страхування розглянуто в працях таких науковців: Журавки О.С., Внукової Н.М., Клапківа М.С., Гарської Т.П., Самсонової К.В., Кондрат І.Ю., Грабенка О.В., Уманціва Ю.М., Швецової М.Ю., Ткаченка Н.В., Мниха М.В.

Невирішені складові загальної проблеми. У літературних джерелах, присвячених аспектам розвитку фінансово-кредитного страхування, не розглядаються комплексно, шляхом побудови економетричної моделі, основні чинники, які впливають на результати в даній галузі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення особливостей функціонування фінансово-кредитного страхування в Україні, проблем розвитку та напрямків їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування фінансово-кредитних ризиків в Україні є одним із складних та проблемних видів страхування.

Незважаючи на те, що даний вид послуг регламентується Законом «Про страхування», чіткого визначення і класифікації фінансових чи кредитних ри-

зиків у чинному законодавстві немає [1]. Тому на основі наукових підходів вчених можна виокремити, що термін «фінансово-кредитний ризик» характеризується як сукупність імовірних, небажаних подій при здійсненні фінансово-кредитних операцій, суть яких полягає в тому, що партнер підприємства чи банку не може виконати взятих на себе грошових зобов'язань, а підприємство чи банк не може добитись їх виконання засобами, передбаченими договором [2].

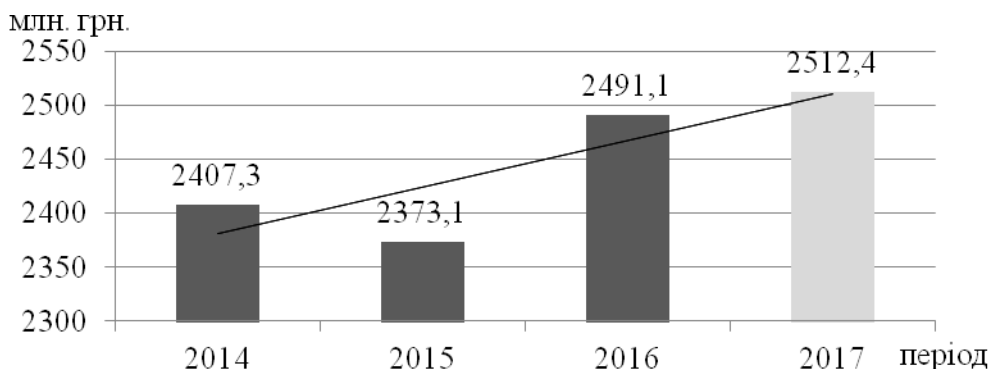
Відповідно, сутність фінансово-кредитного страхування полягає у зменшенні або усуненні фінансово-кредитного ризику [3].

Отже, фінансово-кредитне страхування передбачає відшкодування страховою компанією коштів у разі невиконання певних зобов'язань, тобто фінансово-кредитне страхування спрямоване на захист інтересів кредитора в ситуаціях неплатоспроможності позичальника.

У цілому банківсько-страхова модель функціонування економічних агентів обумовлюється вигідністю для обох сторін та визначається кон'юктурою фінансового ринку, який, у свою чергу, визначає будову такої моделі. У сучасних же умовах взаємодія банків і страхових компаній інтенсивно розширюється, і відповідно можна спрогнозувати продовження такої тенденції в короткостроковій і середньостроковій перспективах.

Фінансово-кредитне страхування – це одним зі способів забезпечення виконання зобов'язань, які активно застосовуються в процесі здійснення фінансово-кредитних операцій

В результаті дослідження проаналізуємо динаміку зміни обсягів чистих страхових премій за операціями з фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки (рис. 1).

Рисунок 1 – Динаміка зміни чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки та прогнозне значення на 2017 рік

Відповідно до рис. 1 розмір чистих страхових премій у 2016 році становив 2491,1 млн. грн., що на 7,9% більше ніж у 2015 році та на 3,5% більше ніж у 2014 році [4].

За допомогою математичних перетворень можна отримати лінійну функцію:

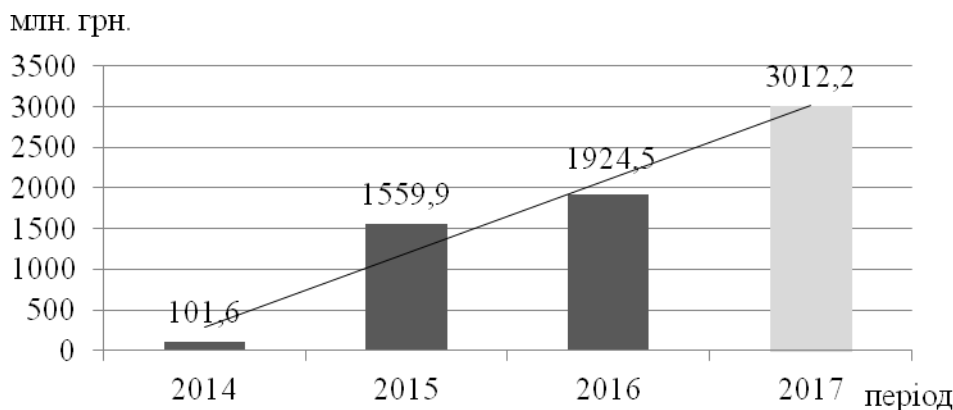
$$Y = 43,33x + 2337,7 \quad (1)$$

На основі отриманих результатів, було побудовано лінію тренду та визначено прогнозне значення чистих страхових премій у 2017 році – 2512,4 млн. грн., що на 1% більше ніж у 2016 році.

Визначимо частку чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування в загальній структурі страхових послуг. В 2016 році частка чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування становила 9,4%, у 2015 році – 10,6%, у 2014 році – 12,9%. Отже, з кожним роком частка чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування зменшувалася, це говорить про те, що ринок фінансово-кредитного страхування розвивається нижчими темпами, ніж страховий ринок загалом [4].

Наступний показник, який підлягає аналізу – це динаміка зміни чистих

страхових виплат за операціями з фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки (рис. 2).

Рисунок 2 – Динаміка зміни чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки та прогнозне значення на 2017 рік

Сума чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування у 2016 році складала 1924,5 млн. грн., що на 23,4% більше ніж у 2015 році та на 1794,2% більше ніж у 2014 році.

Лінійна модель набуває наступного вигляду:

$$Y = 909,64x - 624,55 \quad (2)$$

Відповідно до даної функції побудовано лінію тренду та визначено прогнозне значення чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування на 2017 рік – 3012,2 млн. грн., що на 56,5% більше ніж у 2016 році.

Визначимо частку чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування в загальній структурі страхових послуг. У 2016 році частка чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування становила 22,5%, у 2015 році – 20,5%, у 2014 році – 2,1%. Отже, зміна частки чистих страхових виплат також має висхідну тенденцію, як і зміна частки чистих страхових премій. Також відзначимо, що після настання кризи в 2014 році, частка чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування різко зросла з 2,1% до 20,5% (або у 8,8 раз) [4].

Наступним етапом дослідження є визначення рівня чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки (табл. 1).

Таблиця 1 – Рівень чистих страхових виплати фінансово-кредитного страхування за 2014-2016 роки

Вид страхування	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Відхилення (+,-) звітної періоду до	
				2014 року	2015 року
Страхування фінансових ризиків	2,1%	57,9%	41,4%	39,2%	-16,5%
Страхування кредитів	15,5%	151,1%	217,8%	202,3%	66,7%
Загалом	4,2%	65,7%	77,3%	73,1%	11,6%

Відповідно до табл. 1, розвиток ринку фінансово-кредитного страхування має негативну тенденцію, яка свідчить про швидке зростання розмірів чистих страхових виплат та незначним зростанням чистих страхових премій, про що

свідчать показники рівня чистих страхових виплат.

В 2016 році рівень чистих страхових виплат становив 77,3%, що на 11,6% більше ніж у 2015 році (темپ приросту – 17,7%) та на 73,1% більше ніж у 2014 році (1740,5%). Як уже зазначалося, дана ситуація спричинена наслідками економічної кризи в Україні. Не всі страхові компанії готові здійснювати операції зі страхування фінансових ризиків та страхування кредитів, про це свідчать низькі темпи зростання чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування (7-9%), порівняно із темпами зростання чистих страхових премій на ринку страхування загалом (26%) [4].

Рівень чистих страхових виплат фінансово-кредитного страхування за 2015-2016 роки значно перевищує рівень чистих страхових виплат страхових послуг загалом: у 2016 році даний показник становив 45%, у 2015 році – 31,7%.

Відповідно до прогнозних значень чистих страхових премій та виплат на 2017 рік, за допомогою побудови лінійного тренду, рівень чистих страхових виплат дорівнюватиме 119,9%. Це свідчить про те, що в майбутньому періоді обсяг чистих страхових виплат перевищуватиме обсяг чистих страхових премій на 499,8 млн. грн. (або на 19,9%). Тобто, дана галузь перестане бути рентабельною для страховиків, які для покриття збитків використовуватимуть інші джерела фінансування (депозитні вклади, купівля акцій та інші інвестиційні операції).

Однак, зазначимо, що побудова лінійного тренду врахує тільки кількісну сторону даного явища та не враховує всіх якісних характеристик економічного середовища країни, таких як: покращення та стабілізація банківської системи, зростання платоспроможності суб'єктів господарювання, покращення інвестиційного клімату, підвищення ділової активності тощо.

В кризових умовах, в яких функціонує сьогодні національна економіка, ринок страхування розвивається зі значними труднощами та перешкодами, що здійснює вплив і на фінансово-кредитного страхування. Відповідно, актуальним стає визначення ефективності реалізації фінансово-кредитного страхування в кризових умовах та побудова факторної моделі розвитку фінансово-кредитного страхування в Україні.

Під час дослідження, побудуємо факторну модель, яка найкраще характеризує ринок фінансово-кредитного страхування – це темпи приросту чистих страхових премій (Y) фінансово-кредитного страхування та незалежні змінні. Під час аналізу беруться до уваги темпи приросту абсолютних змінних.

Незалежними змінними факторами виступають наступні показники:

- X_1 – це темп приросту комерційних банків [5];
- X_2 – темп приросту страхових компаній [4];
- X_3 – темп приросту індексу інфляції [6];
- X_4 – темп приросту ВВП (в USD) на душу населення;
- X_5 – темп приросту укладених договорів страхування.

Припустимо, що між економічним показником Y і факторами X_1, X_2, X_3, X_4 та X_5 існує лінійний зв'язок:

$$Y = a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2 + a_3 X_3 + a_4 X_4 + a_5 X_5 \quad (3)$$

де, $a_0, a_1, a_2, a_3, a_4, a_5$ – параметри моделі, які потрібно оцінити.

Для побудови багаторфакторної лінійної економетричної моделі, використаємо дані Національного банку України та Нацкомфінпослуг за 2007-2016 роки (10 років), з метою більш точного відстеження наявних тенденцій у сфері фінансово-кредитного страхування.

На основі проведеного регресійного аналізу, за допомогою функції пакету аналізу MS Excel, визначено, що якість апроксимації визначається за допомогою коефіцієнта детермінації (R^2). У даному випадку $R^2 = 81,7\%$. Це говорить про те, що змінна Y_1 на 81,7% характеризується незалежними змінними, а 18,3% припадає на інші фактори, які можуть здійснювати вплив на темп чистих страхових

премій фінансово-кредитного страхування. Коефіцієнт множинної кореляції R показує адекватність побудованої моделі, чим ближче даний показник наближатиметься до 1, тим адекватнішою буде факторна модель. У нашому випадку можна стверджувати, що модель є адекватною, адже $R = 0,902$.

Відповідно до результатів факторного аналізу лінійне рівняння багатофакторної регресії (оцінка рівня регресії) матиме наступний вигляд:

$$Y = 8,10 + 6,13 X_1 - 13,33 X_2 + 1,90 X_3 + 1,79 X_4 + 1,66 X_5 \quad (4)$$

Аналізуючи коефіцієнти регресії (4), можна відзначити наступне: якщо темпи приросту комерційних банків збільшаться на 1 од, то темпи приросту чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування зростуть на 6,13 од.; якщо темпи приросту страхових компаній збільшаться на 1 од., то темпи приросту чистих страхових премій зменшаться на 13,33 од.; якщо темпи приросту індексу інфляції збільшаться на 1 од., то темпи приросту чистих страхових премій зростуть на 1,90 од.; якщо темпи приросту ВВП на душу населення збільшаться на 1 од., то темпи приросту чистих страхових премій зростуть на 1,79 од.; якщо темпи приросту укладених договорів страхування збільшаться на 1 од., то темпи приросту чистих страхових премій зростуть на 1,66 од. [7, 22].

Показником, що характеризує залежність зміни чистих страхових премій фінансово-кредитного страхування за кожним із досліджуваних факторів є частковий коефіцієнт еластичності. Даний коефіцієнт показує на скільки % зміниться Y , якщо X_i зміниться на 1 %. За допомогою системи MS Excel обчисливо часткові коефіцієнти еластичності.

Таким чином, $K_{E1} = 2,61369$ інформує про те, що при зростанні темпу приросту комерційних банків на 1%, значення залежної змінної моделі Y_1 (темп приросту чистих страхових премій) збільшиться на 261,4%; при збільшенні другого регресора (темп приросту страхових компаній) на 1%, Y_1 зменшиться на 311%; при збільшенні третього регресора (темп приросту індексу інфляції) на 1%, Y_1 збільшиться на 13,4%; при збільшенні четвертого регресора (темп приросту ВВП на душу населення) на 1%, Y_1 збільшиться на 27,1%; при збільшенні п'ятого регресора (темп приросту укладених договорів) на 1%, Y_1 збільшиться на 63,1%.

Варто зазначити, що зменшення чистих страхових виплат та зростання чистих страхових премій є позитивним для страхових компаній. Тому, аналізуючи економетричну модель, можна зробити висновок, що зростання рівня прибутковості для страхових компаній можливе при зменшенні загальної кількості страхових компаній та зростанні кількості комерційних банків на фінансовому ринку; вплив індексу інфляції, ВВП на душу населення та кількості укладених договорів порівняно із іншими показниками незначний, однак при їх зростанні прибутковість страховиків також зростатиме.

З метою визначення пріоритетних напрямків розвитку фінансово-кредитного страхування, розглянемо основні проблеми функціонування даної галузі [8]:

- несприятливі чи різкі зміни в економічній, фінансовій, політичній системі країни, виникнення кризових явищ в економіці або у її певних секторах, що спричиняє зниження ділової активності суб'єктів господарювання;
- зміна ринкової вартості об'єктів, що виступали заставою при кредитуванні (проблема втрати якості забезпечення кредитів) [9];
- недосконалу законодавчу та нормативну базу, низький рівень ефективності державного регулювання страхової діяльності;
- недієздатність дебіторів банку отримувати заплановані обсяги фінансових результатів, зважаючи на об'єктивні економічні процеси та характер ведення бізнесу [10];

- низький рівень розвитку фондового ринку, що не дає змоги використовувати даний сегмент для захищеного розміщення страхових резервів;
- неналежний рівень інформації про стан і можливості страхового ринку.

Здійснюючи порівняння українського та європейського ринків, зазначимо, що потенціал співпраці національних банків і страхових компаній значний і може принести взаємовигоду обом партнерам. Поступова співпраця банків і страхових компаній еволюціонує: зростає спільна клієнтська база, використовуються крос-продажі, страховик одержує можливість працювати з ризиками банку і його клієнтами.

Узагальнюючи світовий досвід у сфері фінансово-кредитного страхування, для розвитку взаємодії вітчизняних банків і страхових компаній в даній галузі, запропонуємо наступні напрямки [11]:

- модернізація стандартів щодо підвищення ефективності нагляду за спільною діяльністю страхових компаній і банків, що дасть можливість попереджати монополні утворення на ринку, фінансові махінації, махінації із використанням інсайдерської інформації та зміцнити довіру клієнтів;
- постійне здійснення контролю за цільовим використанням наданих кредитних коштів, що захистить від навмисних зловживань позичальників;
- сформувані законодавчо-нормативну базу в Україні і розробляти економічну політику, яка б сприяла консолідації та взаємозв'язку банківського й страхового сегментів фінансового ринку, що відповідатиме світовим критеріям до подальшої інтеграції;
- необхідно створити структурний підрозділ в Нацкомфінпослуг, який б здійснював контроль та регулювання за діяльністю банківсько-страхових інститутів та визначити вимоги щодо функціонування таких структур, згідно з нормами й стандартами Європейського Союзу.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає в розробці і обґрунтуванні науково-методологічного підходу до оцінки розвитку фінансово-кредитного страхування на основі факторного аналізу та економетричного моделювання. Запропоновано перспективні напрямки розвитку фінансово-кредитного страхування, які можуть використовуватися в роботі комерційних банків, страхових компаній, органів державного регулювання.

Перелік посилань:

1. Про внесення змін до Закону України «Про страхування»: Закон України від 28 червня 2001 року № 2745-III.
2. Здражевський В. О. Мінімізація ризиків: основні принципи створення ефективної системи управління фінансової стійкості в банках / В. О. Здражевський // Аналітичний банківський журнал. – 2015. – № 4(83). – С. 11–21.
3. Галуцук В. В. Страхування кредитних ризиків / В. В. Галуцук // [Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки](#). – 2016. – Вип. 16(1). – С. 105-107.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [сайт <https://nfp.gov.ua>].
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [сайт <https://www.bank.gov.ua>].
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [сайт <http://www.ukrstat.gov.ua>].
7. Кузнєцова Н. П. Конвергенція в сфері банківських послуг / Н. П. Кузнєцова, Г. В. Чернова // *Вісник СПбГУ. Сер. 5*. – 2013. – № 4 (№ 29). – С. 20-25.
8. Семіколенова С. В. Проблеми та перспективи розвитку страхування фінансових ризиків в Україні / С. В. Семіколенова, А. П. Грабар // *Наукові записки НаУКМА. Серія «Економічні науки»*. – 2016. – № 146. – С. 91-95.
9. Шевцова М. Ю. Розвиток взаємодії банків і страхових компаній в умовах інтеграційних процесів / М. Ю. Шевцова, Є. О. Карацюба // *Вісник Дніпропетровського університету*, 2015. – № 4. – С. 68-77.
10. Кігель В. Р. Про визначення оптимального кредитного портфеля банку в умовах ризику неповернення коштів позичальниками / Кігель В. Р. // *Вісник НБУ*. – 2016. – № 1. – С. 15-17.

11. Сіміна Н. В. Сучасні тенденції розвитку страхування фінансово-кредитних ризиків / Н. В. Сіміна, Ю. М. Шишко, І. М. Михайловська // Актуальні проблеми функціонування фінансової системи України в контексті Європейської інтеграції. – 2016. – № 12. – С. 131-135.

Стаття надійшла: 02.12.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Горювий Д.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Зибарева О.В. (Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича)

УДК 005.95

JEL M51

МІСЦЕ ЗАЛУЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Муромець Н.Є., д.е.н., професор

Саєнко А. О., магістр

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Анотація: У статті розглянуто внутрішні і зовнішні джерела залучення персоналу. Досліджено місце залучення управлінського персоналу в системі ефективного управління підприємством.

Предметом даної статті є комплекс теоретичних і практичних питань щодо вивчення кадрових технологій. Метою даного дослідження є вивчення новітніх методик підбору управлінського персоналу та особливостей їх практичного використання, аналіз стану ринку рекрутингових послуг.

У статті увагу приділено актуальним питанням: сучасні методики підбору персоналу, методики навчання, хедхантинг та автоматизація. Проаналізовано зарубіжну методику підбору управлінського персоналу та навчання на прикладі США, Японії, Німеччини, Франції та Італії. Також проаналізовано нові підходи до управління персоналу: аутсорсинг, лізинг, аутстафінг, які під загальним поняттям мають назву нестандартні методи. Досліджено автоматизовані системи HR. Виявлені переваги і недоліки даних методів.

Проведений аналіз, довів важливість ролі управлінського персоналу, потреби його постійного навчання, підвищення кваліфікації, реалізації кожним працівником своїх потенційних можливостей, прагнення виконувати поставлені перед ними завдання, що є запорукою досягнення цілей з оптимальним використанням ресурсів, орієнтації на результат та ефективної діяльності підприємства. Також, враховуючи, велику кількість представлених методів, підприємствам надається вибір обрати найбільш доцільний або комбінувати і використовувати їх в комплексі.

Практична значимість результатів: використання рекомендацій даного дослідження приведе до покращення результатів діяльності підприємств, підвищення їх конкурентних позицій та інвестиційної привабливості, що має важливе значення для держави в цілому, завдяки правильно підібраній методиці залучення персоналу.

Ключові слова: рекрутинг, підбір управлінського персоналу, хедхантинг, самонавчання, підвищення кваліфікації, зарубіжний досвід, бізнес-ріптіт.

LOCATION OF MANAGEMENT PERSONNEL IN THE SYSTEM OF EFFICIENT MANAGEMENT

Dr. Natalia Muromets, Doc. Hab., Professor

Anzhela Saenko, Student

Kharkiv Institute of Trade and Economics

of Kyiv National University of Trade and Economics

Summary. The article deals with internal and external sources of personnel attraction. The place of attraction of managerial personnel in the system of effective enterprise management is investigated.

The subject of this article is a set of theoretical and practical questions regarding the study of personnel technologies. The purpose of this study is to study the latest methods of selecting management personnel and the peculiarities of their practical use, analysis of the market of recruitment services market.

The article focuses on topical issues: modern methods of personnel recruitment, teaching methods, head-hunting and automation. The foreign method of selection of managerial personnel and training on the USA, Japan,